

Asia: VN/33578/2025

Lausuntopyyntö: Valtioneuvoston asetus saamen kielen toimistosta ja valtioneuvoston asetus saamelaiskäräjistä annetun asetuksen kumoamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan lausunto 21.4.2026 (Dno. YVTLTK/110/2026) oikeusministeriölle koskien ehdotusta valtioneuvoston asetukseksi saamen kielen toimistosta (VN/33578/2025) ja valtioneuvoston ehdotusta valtioneuvoston asetukseksi saamelaiskäräjistä annetun asetuksen kumoamiseksi (VN/2984/2026)

Lakia saamelaiskäräjistä (saamelaiskäräjälaki, 974/1995) muutettiin 1.8.2025 voimaan tulleilla muutoksilla (414/2025) monelta osin. Tavoitteena oli suojella ja edistää saamelaisten itsemääräämisoikeuden toteutumista sekä parantaa saamelaisten kieltään ja kulttuuriaan koskevan itsehallinnon ja saamelaiskäräjien toimintaedellytyksiä. Saamelaiskäräjälain uudistuksen yhteydessä muutettiin myös lakiin kirjattuja asetuksenantovaltuuksia. Hallituksen esityksessä todetaan, että saamelaiskäräjien itsehallinnollisen aseman vuoksi on perusteltua, että saamelaiskäräjiä koskeva sääntely toteutetaan lailla ja saamelaiskäräjien itsensä hyväksymällä työjärjestyksellä. Asetuksella saamelaiskäräjien tehtävistä, organisaatiosta tai toiminnasta ei sen sijaan katsottu olevan soveliasta säätää. Tämän vuoksi saamelaiskäräjälain 16 §:n 1 momentista poistettiin valtuutus säätää asetuksella saamelaiskäräjien toimistoista ja henkilöstöstä ja lain 43 §:n valtuutus antaa asetuksella tarkempia säännöksiä saamelaiskäräjistä annetun lain täytäntöönpanosta kumottiin (HE 100/2023 vp, s. 115).

Saamen kielilain 26 §:n 2 momentin mukaan saamen kielen toimistosta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Kun samaan aikaan saamelaiskäräjistä annetun asetuksen kumoamisen kanssa annetaan uusi valtioneuvoston asetus saamen kielen toimistosta, ei asetuksen kumoamisella arvioida olevan vaikutuksia saamelaiskäräjien ja saamen kielen toimiston toimintaan.

Kuten esityksen perusteluissa todetaan, saamelaiskäräjistä annetun asetuksen kumoaminen selkeyttää sääntelyä. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa, että tarve esitettyihin muutoksiin on syntynyt sellaisella saamelaiskäräjälain muutoksella, jolla on vahvistettu saamelaiskäräjien itsehallinnollista asemaa.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että ehdotetut muutokset ovat välttämättömiä, koska niillä saatetaan asetukset vastaamaan muuttunutta saamelaiskäräjälakia.

Lausunnosta ovat päättäneet Outi Anttila (puheenjohtaja), Maria Rantamäki, Kimmo Rilasmaa ja Pauli Rautiainen. Esittelijä Juhani Kortteinen.

Kortteinen Juhani
Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta